

Pericopa Kedošim - Ce înseamnă să fim sfinți? Ce înseamnă sfințenie? [anul 5784]

Pericopa noastră începe cu versetul: „Să fiți sfinți, pentru că sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul Vostru” (Levitic 19:2), iar în altă parte „Oameni ai sfințeniei să fiți pentru Mine” (Exod 22:31).

Foarte mulți înțelepți încearcă să deslușească acest paralelism din vorbele Domnului în care El ne poruncește să fim ca El. Doar noi nu ne putem compara cu Divinitatea! Poate că El ne spune să ne străduim să fim ca El? Unii susțin că celor zece porunci ca și restul poruncilor le lipsește aspectul de bunătate, de a fi buni cu semenii noștri și de aceea ni se ordonă aici „să-ți iubești aproapele ca pe tine însuși” (Levitic 19:18). Prin aceste porunci ni se adaugă aspectul de morală personală care lipsește în lista legilor și regulilor rigide. Nouă ne lipsesc milostenia, bunătatea și grija pentru alții.

Însă această noțiune este mai complexă decât atât. Rași ne spune că acest cuvânt înseamnă „a te despărți, a te îndepărta”, iar aici este vorba „să ne lepădăm de incest” și ca atare să ne îndepărtăm de această josnicie inacceptabilă. Rași mai spune că oriunde sunt limite la această infracțiune, acolo este sfințenie. El aduce exemple despre legătura între acest păcat și sfințenia prin exemplele din midrașul VaYikra Raba: versetul „Femeie desfrânată sau pângărită să nu ia de soție ... căci [preotul] este sfânt pentru Dumnezeul său” (Levitic 21:7) și apoi versetul „Și să nu își pângărească sămânța ... căci Eu sunt Domnul care îl sfințește” (Levitic 21:15). Cu alte cuvinte, după interpretarea lui Rași nu este în porunca „să fiți sfinți” nimic deosebit, fiind vorba despre abținerea de la orice fel de incest, după cum apare în diferite porunci.

Marele comentator Ramban (Nahmanides, Spania sec.13) nu este de acord cu Rași și spune că mai este aici o poruncă: nu este de ajuns ca cineva să împlinească toate poruncile din Tora și să evite păcatele care apar acolo, deoarece în același timp el poate fi, cea ce este numit în Talmud „mârșav cu permisiunea Torei”. În cuvintele lui Ramban: „Deoarece viciosul va găsi o cale să fie de desfrâu față de soția lui sau față de nenumăratele lui femei, să se afle printre cei care se dau la beție sau la înfulecat carne - iar apoi să vorbească despre acest viciu al lui cu toată mârșăvia sa, căci această interdicție nu este amintită în Tora și așa va deveni „mârșav cu permisiunea Torei”. De aceea ne spune Ramban că „sfințenie” este o chestiune de „separare”, în ebraică *perišut* פרישות. Adică, chiar și de la unele lucruri care sunt permise de Tora trebuie să nu ne permitem să le facem când ele sunt imorale. De aceea sfințenie este valoarea de separare - sfințește-te cu ceea ce este permis, însă și acestea trebuie câteodată să ți le interzici dacă ele nu sunt morale sau adaptate la un comportament demn al cuiva.

Ramban nu chiar îl contrazice pe Rași, ci mai ales adaugă la comentariul său, însă concluzia este aceeași - este vorba de o separare. Foarte mulți dintre înțelepți au adăugat la aceste constatări de bază și alte detalii de comportament.

Sfințenia este acest lucru deosebit, distinct și așa cum sufletul este deosebit de corp, așa există și oameni „sfinți”, la care sufletul este mai sus de corp, iar ei urmăresc să meargă după sufletul lor și nu după corpul lor. La fel există „țară sfântă” la care baza nu este valoarea agricolă sau imobiliară, ci valoarea spirituală este esența ei.

Din aspectul științific, de limbaj, analiza acestui cuvânt va da rezultate asemănătoare. Această rădăcină KDȘ sau

KDS se găsește în toate limbile semitice și sensul ei antic, chiar preistoric, este de „retragere”, iar de aici rămâne doar un pas mic către „despărțire”. Iar de aici, încă un pas spre „deosebire”. Acesta este în fond sensul cuvântului și după percepția tradițională evreiască. În explicația lui Rași putem spune că sfântul care nu păcătuiește prin destrăbălare sau incest este diferit de toți ceilalți de pe vremea aceea și chiar de o mare parte a oamenilor astăzi. La fel și explicația lui Ramban.

Găsim versete evidente din care este deslușit că este vorba de „deosebit” și nu „sfânt” în sens de „sacru”. De exemplu: „Să-mi fiți oameni sfinți, să nu mâncați carne care a fost sfâșiată pe câmp de o fiară” (Exod 22:31). Este limpede că voi nu sunteți sfinți dacă nu mâncați carne de vânătoare, însă sunteți diferiți de restul omenirii care atunci doar asemenea carne mâncau.

Un exemplu mai răspicat este versetul următor din pericopa noastră: „Să-Mi fiți sfinți, căci sfânt sunt Eu, Domnul; și v-am separat dintre popoare ca să fiți ai Mei” (Levitic 20:26). Aici Domnul Însuși ne dă soluția: sfințenie înseamnă separare.

Așa există un singur Templu care se numește „sfânt” și este diferit de toate templele atunci și azi. De asemenea este un Șabat diferit de tot ce au alte popoare și de aceea este „sfânt”. Țara pe de o parte și poporul evreu pe de altă parte rămân diferiți – sunt sfinți.

Câteva cuvinte despre aceste cuvinte în limba română. Cuvântul de origină latină „sacru” conține în latina veche printre altele sensul de „a ține aparte”. Doar prin anii 1600 a primit din plin sensul de „sfânt”. De asemenea cuvântul „sacrificiu” care derivă de aici, conține în latina veche și sensul de „a se preda” – tot un soi de separare. Despre „sfânt”, fiind de origină slavă nu am date istorice. Interesant că în „OrthodoxVicki”, definiția este de „Dumnezeu”, doar atât.